

*Наталія ЯРМИШ,
професор кафедри
кримінально-правових дисциплін
Інституту підготовки кадрів
Національної академії прокуратури України,
доктор юридичних наук, професор*

ПРО ВИКОНАННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ КОНСТИТУЦІЙНОЇ ЗАБОРОНИ ПОДВІЙНОГО ПРИТЯГНЕННЯ ДО ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Ключові слова: подвійне інкримінування; сукупність злочинів; складений злочин; граматичне тлумачення; особливо тяжкі наслідки; умисне вбивство; тяжке тілесне ушкодження; зґвалтування; розбій; захоплення заручників.

Стаття присвячена досить актуальній проблемі: існуванню у практиці застосування кримінального закону ситуацій, коли особа за вчинення одного й того самого діяння притягується до кримінальної відповідальності двічі. На жаль, вказана практика склалася ще у період чинності КК України 1961 року. Дослідники кримінального права періодично наголошують на неприпустимості подвійного ставлення у провині. Останнім часом зазначеному питанню увагу приділяли Б. Волженкін, О. Дудоров, І. Зінченко, А. Котельникова, О. Крючкова, А. Марцев, В. Навроцький, Т. Созанський, Р. Токарчук, В. Тютюгін та ін. Незважаючи на переконливість аргументів багатьох науковців, хибна «традиція» подвійного притягнення

до кримінальної відповідальності наявна й досі. Дуже прикро, проте фактично на це часто орієнтують постанови Пленуму Верховного Суду України (ППВСУ).

Метою цієї статті є підтримка думок вчених із вказаної проблеми, наведення власних аргументів і пропозицій щодо адекватної кваліфікації відповідних діянь.

Положення, згідно з якими особа, яка скоїла протиправний вчинок, не може бути покараною за нього двічі, є одним з провідних принципів соціальної справедливості. Раціональність такого переконання не потребує доказів. Постулат про недопущення подвійної відповідальності міститься у ст. 61 Конституції України: «Ніхто не може бути двічі притягнений до юридичної відповідальності

за одне й те саме правопорушення». Цей аксіоматичний принцип відтворено і в ч. 3 ст. 2 Кримінального кодексу України (КК України): «Ніхто не може бути притягнений до кримінальної відповідальності за той самий злочин більше одного разу». Проте у практиці застосування кримінального закону трапляється багато ситуацій, за яких заборона подвійного притягнення до кримінальної відповідальності фактично порушується.

Однією з детермінант такого відступу від конституційного принципу стають роз'яснення, що їх надає Пленум Верховного Суду України. Наголосимо: такі роз'яснення мають рекомендаційний, а не обов'язковий характер. Проте можна зрозуміти тих практичних працівників, які не наважуються перечити роз'ясненням Пленуму, навіть якщо вони є явно помилковими. Як приклад можна навести такий факт: вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини не одразу після пологів слідчі кваліфікують за ч. 1 ст. 115 КК України, тобто як вбивство без пом'якшуючих та обтяжуючих обставин. Саме так виглядає кваліфікація подібних дій, що рекомендуються у Постанові Пленуму Верховного Суду України від 7 лютого 2003 року № 2 «Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи». Зокрема в п. 21 цієї Постанови йдеться: «Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини слід кваліфікувати за ст. 117 КК України, якщо воно вчинене під час пологів або одразу ж після них. Вчинення цих дій через деякий час після пологів за відсутності кваліфікуючих ознак, передбачених ч. 2 ст. 115 КК України, тягне відповідальність за ч. 1 зазначеної статті». Суперечливість даної рекомендації очевидна. Адже за наявності у ч. 2 ст. 115 КК України пункту «вбивство малолітньої дитини...» ставити питання про «відсутність кваліфікуючих ознак, передбачених ч. 2 ст. 115 КК України», у випадку вбивства немовля алогічно. Навряд чи можна не погодитися з тим, що новонароджена дитина є саме малолітньою. Однак іноді слідчі слушно кваліфікують таке вбивство за ч. 1, а не ч. 2 (як потрібно) ст. 115 КК України, оскільки побоюються, що коли справа дійде до Верховного Суду України, ним буде прийнято рішення, що відповідає роз'ясненням Пленуму.

Відступ від тематики, заявленої у назві, щодо обговорення статусу постанов Пленуму Верховного Суду України, пов'язаний з тим, аби підкреслити дійсну їх роль у правозастосовній практиці. Якщо навіть помилково роз'яснення сприймається практичними працівниками як імперативне, то що вже казати про рекомендації, суперечність яких Закону не так уже й помітна?

Повертаючись до проблеми подвійного притягнення до кримінальної відповідальності, розглянемо в цьому аспекті рекомендацію, що міститься у п. 14 зазначеної Постанови. Розпочнемо саме із вказаного пункту, оскільки тут проблема особливо помітна: «Умисне вбивство тягне відповідальність за п. 10 ч. 2 ст. 115 КК України, якщо воно було поєднане зі зґвалтуванням потерпілої особи або насильницьким задоволенням із нею статеві пристрасті неприродним способом, тобто мало місце в процесі вчинення зазначених злочинів чи одразу ж після нього. При цьому злочинні дії кваліфікуються і за ч. 3 ст. 152 (або ч. 3 ст. 153 КК України)...» Така ж кваліфікація запропонована і п. 12 ППВСУ від 30 травня 2008 року № 5 «Про судову практику у справах про злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи».

Проаналізуємо суть цієї рекомендації. Для цього відтворимо зміст статей, зазначених у Постанові. Отже, статті 152 і 153 КК України – це, відповідно, «Зґвалтування» та «Насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним способом». Частина 3 цих статей передбачають «те ж саме діяння, що спричинило особливо тяжкі наслідки». Як впливає з Постанови, особливо тяжким наслідком є (крім іншого) смерть потерпілих. Таким чином, у Постанові рекомендується в разі спричинення смерті потерпілої особи при її зґвалтуванні чи насильницькому задоволенні статевої пристрасті неприродним способом застосовувати частини 3 статей за ознакою особливо тяжких наслідків. У Постанові йдеться про те, що дії злочинця підпадають також під ознаки вбивства, поєданого зі зґвалтуванням. Висновок наступний: відповідно до такого роз'яснення, якщо насильник вбив свою жертву, він «несе відповідальність, по-перше, ... за вбивство і зґвалтування, по-друге, ... знову-таки за те саме зґвалтування, що спричини-

ло тяжкі наслідки, які полягають в умисному вбивстві потерпілої» [1, 128] (курсив мій. – Н.Я.). Звертаємо увагу, що називати вбивство «наслідком» будь-якого злочину некоректно, до цього алогізму ми ще повернемося. Справді, чи не є це «притягненням до кримінальної відповідальності за той самий злочин більше одного разу», що заборонено ч. 3 ст. 2 КК України? Саме така оцінка ситуації наводиться у науковій літературі досить часто, зокрема і останнім часом [2, 147; 3, 45; 4, 8].

Подвійної кваліфікації в ситуації, що розглядається, не вбачає О.О. Дудоров [5, 180]. Його позиція ґрунтується на таких сумнівах: термін «поєднаний», який використовується законодавцем у п. 10 ч. 2 ст. 115 КК України, не свідчить, що зґвалтування охоплюється цим пунктом. Тут є над чим поміркувати. Більше того, як зазначає С.В. Бородін [6, 111], один зі злочинів (вбивство або зґвалтування) може бути і не закінченим. Яким чином відобразити це у кваліфікації, якщо застосовувати лише одну статтю? Однак у будь-якому випадку застосування саме ч. 4 ст. 152 КК України за ознакою особливо тяжкого наслідку, якщо таким вважати смерть потерпілої, а потім ставлення у провину тієї ж самої смерті як ознаки ч. 2 ст. 115 КК України – це типове подвійне притягнення до кримінальної відповідальності. Тому навіть при дотриманні вказаної позиції, що її поділяє О.О. Дудоров, від застосування ч. 4 статті про зґвалтування доцільно було б відмовитися.

Існує й інша точка зору, відповідно до якої за наявності умислу (прямого чи непрямого) на позбавлення життя, спричинення смерті, пов'язане зі зґвалтуванням, повністю охоплюється п. 10 ч. 2 ст. 115 КК України (вбивство, поєднане із зґвалтуванням або насильницьким задоволенням статевої пристрасті неприродним способом). Саме такий висновок робить Т.І. Созанський. Науковець виходить із розподілу у таких ситуаціях злочинів на «основні» і «додаткові», орієнтуючись при цьому на суворість санкцій. Проте Т.І. Созанський ставить слушне питання про складність встановлення, «який із злочинів є основний, а який – підпорядкований», оскільки побудова санкцій у КК України не завжди виважена та системна.

Вирішення проблеми він вбачає у вилученні п. 10 ч. 2 ст. 115 КК України, що, на його думку, спростило б кваліфікацію, «... бо вчинені діяння фактично утворювали б сукупність злочинів» [7, 275]. До речі, зазначимо, що ця ідея відома кримінальному праву і має певну рацію. Так, відомий російський вчений Б.В. Волженкін вважає: з кримінальних кодексів необхідно вилучити конструкцію «злочин, поєднаний з іншим злочином», оскільки кваліфікуючими ознаками мають бути тільки ті, що характеризують певні елементи складу злочину [8, 675]. Можливо, наведена пропозиція є доцільною, проте її реалізація це, ймовірно, справа майбутнього. А питання кваліфікації потрібно вирішувати сьогодні, тобто за наявності у ч. 2 ст. 115 КК України п. 10, в якому йдеться про вбивство, поєднане зі зґвалтуванням або насильницьким задоволенням статевої пристрасті неприродним способом.

Спробуємо довести, що зґвалтування, поєднане з умисним убивством, потрібно кваліфікувати тільки за п. 10 ч. 2 ст. 115 КК України, тому що умисне заподіяння смерті не охоплюється ч. 4 ст. 152 КК України (ті ж самі аргументи поширюються і на ч. 3 ст. 153 КК України). Це стає очевидним, варто лише замислитися над сенсом слова «наслідок». Зрозуміло, що «наслідок» – те, що перебуває у причинному зв'язку з певною подією. Звернемо увагу: у ч. 4 ст. 152 КК України йдеться аж ніяк не про вбивство у процесі зґвалтування, а про «особливо тяжкі» наслідки відповідних сексуально-насильницьких дій. Не виключено, що смерть потерпілої може бути наслідком саме зґвалтування, яке відповідно до закону не є лише насильством або тільки статевим актом, а характеризується саме їх поєднанням. Зґвалтування за певних обставин може бути причиною смерті, але не причиною «вбивства». Вбивство – це не «наслідок», а певне діяння, що заподіяло смерть. Вислів «причиною вбивства є зґвалтування» (а в протилежному випадку, тобто навпаки: «наслідком зґвалтування є вбивство») – безперечний нонсенс. Вже цього достатньо, щоб відхилити питання про можливість застосування ч. 4 ст. 152 КК України при зґвалтуванні, пов'язаному з умисним убивством. Якщо так, то умисне спричинення смерті до

згвалтування, у його процесі чи після нього підпадає винятково під ознаки п. 10 ч. 2 ст. 115 КК України. Інша справа, якщо смерть настала з необережності насильника у процесі згвалтування. Вона й може розглядатися як один із особливо тяжких наслідків згвалтування, оскільки окремої статті, що передбачала б таку сукупність у вигляді складеного злочину, у КК України нема.

Продовжуючи аналіз аналогічних рекомендацій ППВСУ, необхідно вказати й на роз'яснення Пленуму щодо вбивства заручника. У п. 7 Постанови йдеться: «Дії особи, яка вчинила злочин, передбачений ст. 147 КК України, і умисно вбила заручника, мають кваліфікуватися за ч. 2 цієї статті за ознакою спричинення тяжких наслідків і за п. 3 ч. 2 ст. 115 КК України». Знов-таки, смерть спочатку пропонується кваліфікувати як тяжкий наслідок захоплення, а потім її ж ставлять в провину злочинцю як вбивство заручника. Кваліфікація двічі за одне й те саме діяння також наявна. Дана ситуація дещо інша, ніж попередня. Справа в тім, що вбивство заручника не обов'язково скоює той самий злочинець, який його захопив. Якщо заручник захоплений іншою особою, питань не виникає – тому, хто позбавив його життя, ставиться в провину тільки вбивство заручника. Коли ж вбивцею є та сама особа, яка захопила іншу, ця подія, звичайно, має кваліфікуватися додатково як окремий злочин, тобто за ст. 147 КК України. Такий підхід цілком адекватний. Нелогічно інше: вважати смерть заручника тяжким наслідком його захоплення і на цій підставі інкримінувати злочинцю саме ч. 2 статті «Захоплення заручника». Оскільки «тяжкий наслідок» (в ситуації, що розглядається, – смерть заручника) отримує самостійну кваліфікацію як умисне вбивство, то захоплення заручника необхідно кваліфікувати за ч. 1, а не ч. 2 ст. 147 КК України (тим більше, що смерть заручника насправді є наслідком зовсім не його захоплення; вона спричинена іншими діями).

Типовим прикладом подвійного інкримінування є, на нашу думку, і рекомендація, що її надає ППВСУ, від 4 червня 2010 року № 7 «Про практику застосування судами кримінального законодавства про повторність, сукупність і рецидив злочинів та їх правові наслідки». У п. 11 Постанови йдеться: «Заподіяння умисного тяжкого тілесного

ушкодження, що спричинило смерть потерпілого, при вчиненні розбою або вимагання кваліфікується за частиною четвертою статті 187 або частиною четвертою статті 189 і частиною другою статті 121 КК України». Вказана рекомендація відтворена у ППВСУ щодо злочинів проти власності (про це йтиметься далі).

Знову ж таки звернемо увагу: якщо кваліфікувати відповідні дії саме таким чином, то за *одне й те ж* тяжке тілесне ушкодження особа буде притягнута двічі. Спочатку за тими частинами статей «Розбій» чи «Вимагання», що передбачають саме спричинення тяжкого тілесного ушкодження, а потім – за те ж саме тяжке тілесне ушкодження за окремою статтею, тобто ст. 121 КК України. Уникнути такої несправедливості і «відбити» у кваліфікації настання смерті без подвійного інкримінування тяжкого тілесного ушкодження можна цілком логічним шляхом.

Пригадаємо, що ч. 2 ст. 121 КК України (умисне тяжке тілесне ушкодження, що спричинило смерть потерпілого) застосовується за наявності умислу щодо тяжкого тілесного ушкодження і необережності стосовно настання смерті. Тяжке тілесне ушкодження прямо вказане у ч. 4 ст. «Розбій» (підпадає також під поняття «насильство, небезпечне для життя чи здоров'я», передбачене ч. 3 ст. 189 КК України «Вимагання»). Застосування цих частин достатньо для того, аби віддзеркалити у кваліфікації умисне спричинення тяжкого тілесного ушкодження. Статтю 121 КК України у цьому випадку застосовувати не потрібно. А настання смерті від такого тілесного ушкодження, на наше переконання, підлягає додатковій кваліфікації як вбивство з необережності. Таким чином, ситуація цілком охоплюється формулою: ч. 4 ст. 187 (або ч. 3 ст. 189) і ст. 119 КК України. Як бачимо, ніякого подвійного ставлення у провину при вказаному підході не простежується.

Складнішим є стан справ у випадку, коли потрібно надати кримінально-правову оцінку умисному вбивству, скоєному з метою заволодіння майном. Така ціль має місце при розбої, вимаганні, незаконному заволодінні зброєю, наркотичними речовинами та прекурсорами, транспортним засобом. Відповідно до усталеної точки зору, у разі спричинення смерті з метою заволодіння майном, крім злочину проти власності,

особі ставиться в провину ще і вбивство з корисливих мотивів. Звернемо увагу на те, що у чинній Постанові Пленуму Верховного Суду України, присвяченій злочинам проти життя та здоров'я, роз'яснюється: «У разі вчинення умисного вбивства під час розбійного нападу, вимагання, незаконного заволодіння транспортним засобом дії винного кваліфікуються за п. 6 ч. 2 ст. 115 КК України і статтею, якою передбачено відповідальність за злочине заволодіння майном (ч. 4 ст. 187, ч. 4 ст. 189, ч. 3 ст. 262, ч. 3 ст. 308, ч. 3 ст. 312, ч. 3 ст. 313, ч. 3 ст. 289 КК України)». Ця рекомендація дублюється й у п. 11 Постанови Пленуму Верховного Суду України від 6 листопада 2009 року № 10 «Про судову практику у справах про злочини проти власності»: «Якщо під час розбою чи вимагання було умисно заподіяно тяжке тілесне ушкодження, внаслідок якого сталася смерть потерпілого, або останнього було умисно вбито, дії винної особи належить кваліфікувати за сукупністю злочинів – за частиною четвертою статті 187 чи статтею 189 КК України і частиною другою статті 121 або пунктом 6 частини другої статті 115 КК України».

Зазначимо, що в усіх вказаних випадках у Постановах Пленуму йдеться про застосування поряд із кваліфікованим убивством саме *кваліфікованих* складів злочинів проти власності (розбою, вимагання, незаконного заволодіння транспортним засобом), причому кваліфікованих або ознакою тяжких тілесних ушкоджень, або застосуванням насильства.

Проаналізуємо ситуацію, розглянувши проблему розбою, поєднаного з убивством. Сама по собі сукупність розбою та вбивства з корисливих мотивів, як правило, заперечень не викликає. Суперечки точаться навколо доцільності застосування у такому випадку ч. 4 (розбою) за ознакою «поєднаний із заподіянням тяжких тілесних ушкоджень».

На тому, що вбивство у ході розбійного нападу слід кваліфікувати за сукупністю з убивством з корисливих мотивів (п. 6 ч. 2 ст. 115 КК України), наполягає В.О. Навроцький. Проте він не вбачає тут ч. 4 (за ознакою тяжких тілесних ушкоджень), оскільки «вказана шкода охоплюється при кваліфікації за статтями про більш тяжкі злочини». Дійсно, «... це означає не що інше, як порушення принципу недопустимості подвійного

інкримінування». Тому, на думку науковця, вбивство в ході розбійного нападу доцільно кваліфікувати за ч. 1 ст. 187 (розбій) та п. 6 ч. 2 ст. 115 (умисне вбивство з корисливих мотивів) [9, 307–308]. Така позиція в науці кримінального права є достатньо поширеною. На некоректність застосування ч. 4 (розбою) при вбивстві у ході розбійного нападу аргументовано вказують також А. Марцев і Р. Токарчук. Складно не погодитись із тим, що смерть при розбої може настати лише у разі насильства, яке спричинило тяжкі тілесні ушкодження [10, 41]. Проте, дійсно, – це не привід для того, аби поряд із вбивством інкримінувати злочинцю ще й тяжке тілесне ушкодження. Інакше в усіх випадках умисного позбавлення життя злочинця потрібно було б притягувати до відповідальності ще і за тяжке тілесне ушкодження, якщо на трупі воно є. Приблизно з таких міркувань багато авторів заперечують проти застосування саме ч. 4 (розбою), якщо він поєднаний з умисним убивством. Разом із тим в ситуації, що розглядається, вбачають все ж таки вбивство з корисливих мотивів та розбій, але не кваліфікований, а той, що передбачений ч. 1 ст. 187 КК України.

Спробуємо запевнити колег, що насправді ніякої сукупності тут нема, оскільки спричинення смерті *не підпадає під ознаки статті «Розбій»*.

Нагадаємо: законодавче визначення розбою містить вказівку на застосування насильства, що є *небезпечним* для життя чи здоров'я. Прийнято вважати насильством, *небезпечним для життя*, «... насильство, яке спрямоване на позбавлення життя потерпілого і полягає у його вбивстві або у замаху на вбивство». Таку думку, висловлену ще у період чинності КК України 1961 року, зокрема В.О. Владимировим та Ю.І. Ляпуновим [11, 113], ніхто не оспорує. Суперечки, як уже зазначалося, точаться в основному навколо того, *за якою частиною* слід кваліфікувати розбій, якщо відповідна стаття створює сукупність з умисним вбивством.

Пропонуємо підійти до вирішення зазначеного питання шляхом так званого граматичного тлумачення. Варто ретельно осмислити значення словосполучення «насильство, небезпечне для життя чи здоров'я». У своїй монографії [12, 78–84] ми приділили увагу значенню для будь-якої діяльності, зо-

крема й кримінально-правової кваліфікації, правильного застосування слів законодавцем та адекватного розуміння їх особою, що закон застосовує. Якщо замислитися над змістом слова «небезпека», можна зрозуміти, що ним визначається ситуація, за якої благополучний вихід можливий, хоча б і не повною мірою, але все ж таки *ймовірний*. Це настільки очевидно, що навіть не варто звертатися до тлумачних словників. Кожному без додаткових пояснень зрозуміло: небезпека для життя означає, що за даних обставин смерть, можливо, настане, а можливо, й ні. Не випадково кожен із нас, будучи свідком загрозливої ситуації (хоча б у фільмі), затамувавши подих, очікує: чи врятується людина, яка перебуває у такій жахливій обстановці? Принаймні про небезпеку йдеться лише доти, доки особа жива. *Небезпека для життя, тобто небезпека настання смерті, несумісна із самою смертю – смерть перебуває вже за її межами. Тому й спричинення смерті не можна розглядати як «наси́льство, що є небезпечним для життя».*

Після такого аналізу слова «небезпека» логічним буде висновок: відповідно до визначення розбою спричинення смерті ним не охоплюється. Аксиоматично, що відсутність будь-якої ознаки конкретного складу злочину – у нашому випадку це «наси́льство, небезпечне для життя» – означає відсутність у діянні власне складу злочину, тобто ст. 187 КК України загалом. Єдина норма, під яку, справді, підпадає спричинення смерті з метою заволодіння майном, передбачена п. 6 ч. 2 ст. 115 КК України, а саме: вбивство з корисливих мотивів.

Звичайно, з приводу наведеного можна висловити заперечення. Отож на його випередження проаналізуємо та одразу наведемо контраргументи. Заперечення проти інкримінування статті «Розбій» у випадку вбивства може ґрунтуватися на одному з принципів логіки: «тим більше підстав вважа-

ти...» Здавалося б, якщо ознакою розбою є наси́льство, що лише створює *небезпеку* для життя, тим більше підстав вважати розбом (звісно, за наявності решти ознак) застосування такого наси́льства, що *позбавляє життя*. Цей прийом *широко* відомий у кримінальному праві. Наприклад, якщо будь-яка стаття КК України містить вказівку на вчинення певних дій стосовно неповнолітнього, вона може застосовуватися і у випадках, коли потерпілим є малолітній. Однак зрозуміло, що цей захід вимушений, тобто вживається за умови, що така ознака як окрема в законі не вказана. В протилежному випадку необхідності у застосуванні вказаної принципу немає. Саме тому нема й підстав «розширювати» зміст наси́льства, *небезпечного* для життя до самого *позбавлення* життя, оскільки воно передбачено самостійною ст. 115 КК України, у п. 2 ч. 2 якої міститься вказівка на корисливий мотив. Способи заподіяння смерті в статтях про вбивство не вказані, тому вони можуть бути будь-якими, включаючи й напад.

Наведене вище відображає ситуацію, за якої подвійна кваліфікація впливає з недооцінки значення врахованої законодавцем сукупності злочинів, тобто існування у КК України складів «складених» злочинів. Серед них ми вбачаємо й убивство з корисливих мотивів, різновидом якого є і вбивство з метою заволодіння майном, поєднане із нападом та безпосереднім застосуванням наси́льства. Подібні випадки подвійного інкримінування одного і того самого діяння не вичерпуються наведеними прикладами. Крім того, подвійне ставлення у провину може бути також результатом ігнорування правил кваліфікації за наявності загальної та спеціальної норм. На жаль, і така помилка досить поширена, позаяк вона також значною мірою породжується неадекватними роз'ясненнями ППВСУ. Ця тема потребує окремого аналізу.

Список використаних джерел:

1. Зінченко І.О. Оди́нчні злочини: поняття, види, кваліфікація: моногр. / І.О. Зінченко, В.І. Тютюгін. – Х.: ФІНН, 2010. – 256 с.
2. Котельникова Е.А. О квалификации случаев совокупности насильственных преступлений против половой свободы и половой неприкосновенности и иных насильственных преступлений против человека / Е.А. Котельникова // Актуальні проблеми кримінального права, процесу та криміналістики: м-ли II-ї Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 8 жовтня 2010 р.): у 2 т. – Одеса, 2010. – Т. 1.: Кримінальне, кримінально-виконавче право та кримінологія. – С. 146–149.

3. Крючкова О. Вбивство, поєднане зі зґвалтуванням: питання кваліфікації // Вісник прокуратури. – 2011. – № 3 (117). – С. 44–48.
4. Шигонін О.Б. Умисне вбивство, поєднане із зґвалтуванням або насильницьким задоволенням статевої пристрасті неприродним способом: кримінологічна характеристика та запобігання: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право» / О.Б. Шигонін. – Х.: Харківський національний університет внутрішніх справ, 2011. – 22 с.
5. Дудоров О.О. Кримінально-правова характеристика злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості особи: [наук.-практ. пос.] / О.О. Дудоров; МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. – Луганськ, 2011. – 352 с.
6. Бородин С.В. Квалификация преступлений против жизни / Бородин С.В. – М.: Юридическая литература, 1977. – 240 с.
7. Созанський Т.І. Кваліфікація вбивства, передбаченого п. 10 ч. 2 ст. 115 КК України, за сукупністю з іншими злочинами / Т.І. Созанський // Кримінальний кодекс України 2001 р.: проблеми застосування і перспективи удосконалення: м-ли міжнар. конф. (7–8 квітня 2006 р.). – Львів, 2006. – Ч. 1. – С. 273–276.
8. Волженкин Б.В. Избранные труды по уголовному праву и криминологии (1963–2007 гг.) / Волженкин Б.В. – СПб: Изд-во Р. Асланова «Юридический центр Пресс», 2008. – 971 с.
9. Навроцький В.О. Основи кримінально-правової кваліфікації: навч. посіб. / О.В. Навроцький. – [2-ге вид.] – К.: Юрінком Інтер, 2009. – 512 с.
10. Марцев А. Вопросы совокупного вменения разбоя или вымогательства и преступлений против жизни / А. Марцев, Р. Токарчук // Уголовное право. – 2008. – № 2. – С. 38–41.
11. Владимиров В.А. Ответственность за корыстные посягательства на социалистическую собственность / В.А. Владимиров, Ю.И. Ляпунов. – М.: Юридическая литература, 1986. – 224 с.
12. Ярмыш Н.Н. / Теоретические проблемы причинно-следственной связи в уголовном праве (философско-правовой анализ): моногр. / Н.Н. Ярмыш. – Х.: Право, 2003. – 512 с.

Наталія ЯРМИШ

ПРО ВИКОНАННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ КОНСТИТУЦІЙНОЇ ЗАБОРОНИ ПОДВІЙНОГО ПРИТЯГНЕННЯ ДО ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Резюме

Проаналізовано ситуації, за яких, виконуючи окремі рекомендації постанов Верховного Суду України, особи, які застосовують закон, фактично ігнорують існування у КК України складів, що передбачають «складені» злочини, порушують таким чином заборону подвійного інкримінування. Наведено аргументи щодо адекватної кваліфікації окремих подій на підставі, зокрема, і граматичного тлумачення диспозицій відповідних статей.

Наталія ЯРМЫШ

ОБ ИСПОЛНЕНИИ В УГОЛОВНОМ ПРАВЕ КОНСТИТУЦИОННОГО ЗАПРЕТА ДВОЙНОГО ПРИВЛЕЧЕНИЯ К ЮРИДИЧЕСКОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ

Резюме

Проанализированы ситуации, в которых, выполняя отдельные рекомендации постановлений Пленума Верховного Суда Украины, лица, применяющие закон, фактически игнорируют существование в УК Украины составов, предусматривающих «составные» преступления, нарушают таким образом запрет двойного инкриминирования. Приводятся аргументы относительно адекватной квалификации отдельных событий на основании, в частности, и грамматического толкования диспозиций соответствующих статей.

Natalia YARMYSH

CONSTITUTION PROHIBITION OF DOUBLE JEOPARDY IN CRIMINAL LAW

Summary

The author analyses situations when particular officials on the basis of certain Decisions of Supreme Court of Ukraine wrongfully apply compound corpus delicti determined by Criminal Code of Ukraine and thus violate the its requirement of double jeopardy prohibition.